

Aktivní veřejný pořádek (Nutně použitelné normy)

Přednáška pro kurs MPS
podzim 2005, 16. 11. 2005

Základ problému

V právním řádu existují normy, které ztělesňují **veřejný zájem**, byly totiž vydány k jeho ochraně a zákonodárce tak do těchto norem vtělil **právně-politické cíle** vedoucí k zajištění právní jistoty s ohledem na **cíle hospodářské, sociální, zdravotní a jiné**.

Tyto normy jsou označovány jako **imperativní, nutně použitelné, nezaměnitelné, mezinárodně kogentní** apod.

Důležité poznámky k obsahu NPN

- Nejedná se o zvláštní právní sílu norem – NPN nejsou tedy „zvlášť silně kogentní“
- NPN jsou právní kategorie, která se projeví pouze ve vztazích s mezinárodním prvkem – jsou tak prostředkem prosazení onoho veřejného zájmu na vztahy, jež přesahují hranice určitého státu.
- Důležitá pomůcka: NPN představují **normy, které si vynucují své použití.**

Základní obsahové znaky NPN

- Požadavky na obsah NPN vypovídají o tom **CO** hledat.
- Veřejný zájem obsažený v NPN
 1. k vyrovnávání soukromých zájmů (typicky spotřebitelské právo),
 2. k prosazení (celo)společenského zájmu (typicky právo zahraničního obchodu)

Způsob identifikace NPN

- Při identifikaci NPN se ptáme **JAK** poznat NPN normou, resp. jak zjistíme, že má NPN obsah, který má mít.
- NPN lze identifikovat:
 - 1. z výslovného textu právní normy**
 - 2. výkladem**

Kritéria použitelnosti NPN

- Kritéria použitelnosti NPN stanoví, jaké podmínky musejí být splněny, aby se NPN použila, odpovídáme tedy na otázku **KDY**.
- NPN musí mít
 1. obsah NPN (viz výše CO)
 2. musí mít dostatečný poměr k tuzemsku

Příklad výslovného textu

Tento zákon se vztahuje i na jednání soutěžitelů, k němuž došlo v cizině, které narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž na území České republiky.

(§ 1 odst. 5 ZOHS)

Příklad odvození výkladem

Těhotná žena nesmí být zaměstnávána též pracemi, které podle lékařského posudku ohrožují její těhotenství ze zdravotních příčin tkvících v její osobě. To platí obdobně o ženě, která kojí a matce do konce devátého měsíce po porodu.

(§ 150 odst. 3 ZPr)

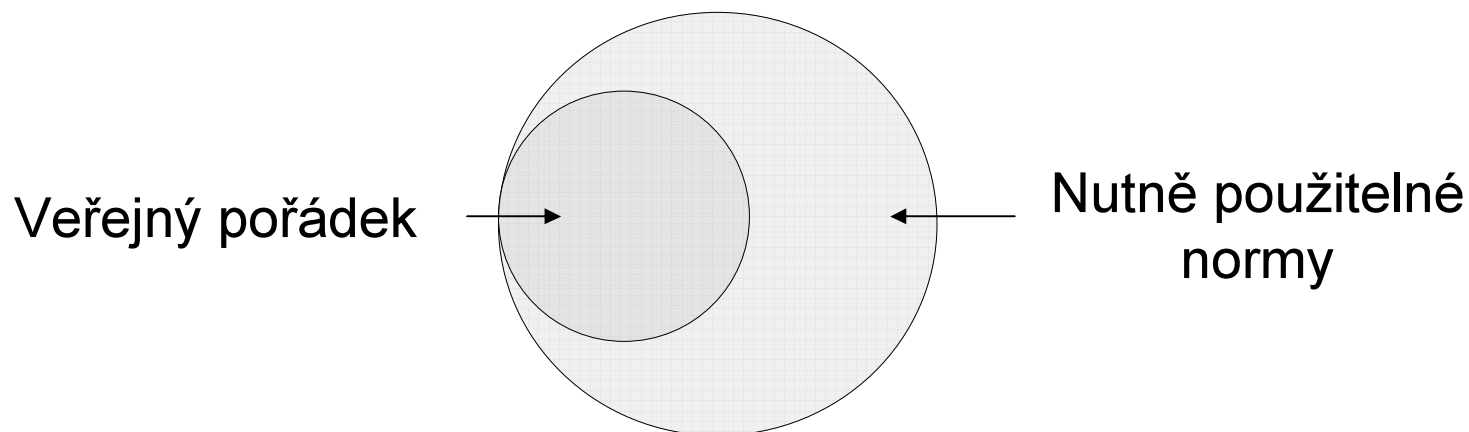
Právně-technické způsoby prosazení NPN

1. Aplikací
 - a) ipso iure
 - b) na základě pokynu nějaké normy
(zprostředkovaná aplikace)
2. Uplatněním výhrady veřejného pořádku
3. Materiálními (materializovanými)
metodami

Aplikace NPN

- Aplikací ipso iure je aplikace NPN bez dalšího – stačí splnění podmínek CO, JAK a KDY a norma se použije. Tato metoda je odvozována ze zásady svrchované rovnosti a ze zásady teritoriality.
- Zprostředkovaná aplikace je situace, kdy existuje zvláštní norma (legis fori), která výslovně umožňuje aplikaci NPN. Někdy hovoříme o zvláštním navázání. Příkladem je čl. 7 Římské úmluvy I.

Aplikace NPN s pomocí výhrady VP

- Hodnoty chráněné VP se někdy překrývají s hodnotami chráněnými NPN, často však intenzity veřejného pořádku nedosáhnou
- Výhrada veřejného pořádku se tak může stát někdy prostředkem prosazení NPN

Materiální metody použití NPN

- Nejedná se o formu **aplikace**. Hovoříme o tom, že se k NPN **přihlédne**, případně že se **zohlední**. NPN není použita jako právní norma, ale jako skutková okolnost.
- Jak se to provede? Účinek se podřadí pod věcnou (hmotněprávní normu) legis causae, například jako nemožnost plnění, neplatnost právního úkonu

Kategorizace NPN podle původu

1. NPN legis fori – NPN náležející právnímu řádu státu, na jehož území je věc projednávána.
2. NPN legis causae – NPN náležející právnímu řádu státu, který je právem rozhodným.
3. NPN třetího státu – NPN, která nepatří ani 1., ani 2., je však třeba ji zohlednit.

Použití NPN v závislosti na původu

NPN	Aplikace ipso iure	Zprostř. aplikace	Výhrada VP	Mater. metody
legis fori	ANO	ANO	ANO	NE
legis causae	NE	ANO	NE*	NE
třetího státu	NE	ANO	NE*	ANO

Rozbor čl. 7 ŘímÚ I

Donucující předpisy

1. Při použití práva určitého státu na základě této úmluvy může být přiznán účinek donucujícím normám práva jiného státu, s nímž má skutkový stav úzké spojení, pokud tato ustanovení podle práva posléze uvedeného státu jsou použitelná bez ohledu na to, kterému právu smlouva podléhá. Při rozhodování, zda lze těmto donucujícím ustanovením přiznat účinek, je třeba zohlednit jejich povahu a jejich předmět, jakož i následky, které by vyplývaly z jejich použití nebo jejich nepoužití.
2. Touto úmluvou není dotčeno použití ustanovení platných podle práva státu příslušného soudu, která bez ohledu na právo rozhodné pro smlouvu upravují skutkový stav donucujícím způsobem.